11/4/84

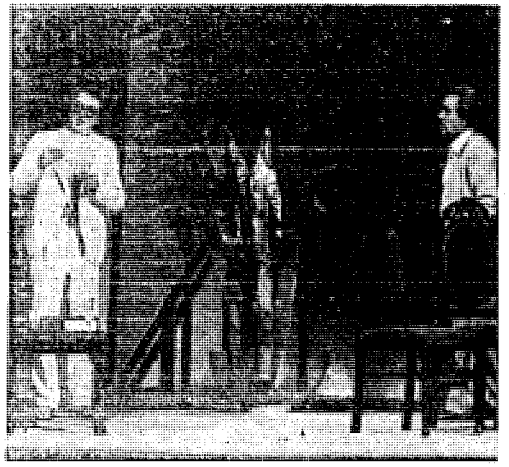

Από τίς σχετικά εύπρεπείς παραστάσεις τού Κ.Θ.Β.Ε.: «Ο Μπίντερμαν καί οί έμπρηστές» μέ τό Δημήτρη Βάγια καί τό Νίκο Κολοβό

Στή χειμερινή περίοδο

Πολύ φτωχός ό άπολογισμός τού Κ.Θ.Β.Ε.

Δραματολόγιο χωρίς τόλμη σέ άχρωμες παραστάσεις.–

Τό Κ.Θ.Β.Ε. έκανε χθές τόν άπολογισμό τής χρονιάς πού τελειώνει, τής χειμερινής περιόδου πού έκπνέει. Θά έπιχειρήσουμε καί μείς τό δικό μας άπολογισμό, μέ κριτήριο τήν άνάγκη νά καταστεί καί πάλι (κάποτε) ή δεύτερη κρατική σκηνή τό θέατρο πού θεμελίωσε καί προχώρησε σέ μιά δική του γραμμή ό Καραντινός, πού τό πλούτισαν μέ ποικίλες δραστηριότητες οί έπάμενες διευθύνσεις.

Δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι ή χρονιά πού πέρασε ήταν άπογοητευτική, σέ πολλές περιπτώσεις άπό τήν άποψη τών ίδιων τών έργων, σέ άρκετές άπό τήν έπιλογή όχι καλών έργων. Ας τά πάρουμε μέ τή σειρά.

Τό ρεπερτόριο

Είναι περίεργο, όλλά τό Κ.Θ.Β.Ε. δέν τόλμησε στό χειμώνα πού πέρασε τίποτε μεγάλο, τίποτε πρωτότυπο. Αν προσέξουμε τό ρεπερτάριο, θά δούμε ότι σ' ένα μεγάλο θαθμά είχαμε μιά σειρά έργων πού παρουσίασε ό Κούν έδώ καί δεκαετίες (Γυάλινος κόσμος, Δράκος, Τελευταία ταινία τού Κράπ, Πανηγύρι, Αύλη τών θουμάτων, Μπίντερμαν - διηλαδή έξι έργα) ένα έργο πού παρουσίασε ή Τσίγγου καί τό Εθνικό πρίν παλλά χράνια (Εύτυχισμένες μέρες), έργα μάλιστα πού τά πιό πολλά έχουν παιχτεί καί στή Θεσσαλονίκη, μερικά πάνω άπό μιά φορά. Ποιά είναι ή προσφορά τής δεύτερης κρατικής σκηνής, λοιπόν; τί καινούριο μάς πράσφερε;

Βέβαια, πρόσφερε καί καινούρια έργα. Αλλά τί έργα, Θεέ μου! Νά σκεφτεί κανείς τόν άξιοθρήνητο «Αγνωστο στρατιώτη», τά μετριότατα μονόπρακτα τού Νάσκου καί τής Μητροπούλου, τήν άναμφιθήτητη πρωτοπορία τού Βόλφ ή τίς άσημαντότητες τού Βαμπίλοφ; Αναρωτιέται κανείς πραγματικά γιά τά κριτήρια τών άνθρώπων πού έπέλεξαν αύτά τά έργα, ύποπτεύεται ακοπιμότητητες καί θαυμάζει τήν άτολμία καί τήν έλλειψη διόθεσης γιά κάποια αίαθητή άνανέωση, άνάλογη μ' έκείνη πού έκανε ό Καραντινός όταν άνέθαζε Μπέκετ καί Ελιοτ πρίν σχεδόν 20 χράνια, πού έκανε ό Κιτσόπουλος θάζοντας έργα Τζόυς, Βάις, Βίτκιεβιτς, Καμύ, Ιονέσκο κ.ά., ό Βολονάκης μέ Κανέτι, Μπρέχτ, Σουρή, ό Εύαγγελάτος μέ Λυμπεράκη, Γκελντερόντ, Ζενέ, Αντάμωφ κ.λ.π., κι όργότερα

Ο Λεωνίδας Καβάκος στά 16 χρόνια του

Ενας Ελληνας Παγκανίνι πού κάθεται στά θρανία

Απαιτείται «άσκητική» ζωή γιά νά πετύχεις στή μουσική

Ο ίδιος δέν πιστεύει πώς είναι «παιδί - θαύμα». Ωστόσο, είναι ήδη ένας έκπληκτικός δεξιοτέχνης τού θιολιού, πού άφήνει έκπληκτους τούς άκροατές του, στίς έμφανίσεις του. Πρόκειται γιά τό Λεωνίδα Καβάκο, τόν 16χρονο θιολονίστα πού άπολαύσαμε σέ δύο συναυλίες μέ τήν κρατική όρχήστρα Θεσσαλονίκης, τό περασμένο Σάθθατο γιά τούς μαθητές καί σπουδαστές καί τή Δευτέρα γιά τό ύπόλοιπο κοινό.

Ο Λεωνίδας Καβάκος, παράλληλα μέ τό μικρό πιανίστα Σγούρο, είναι οί δύο μεγάλες έλληνικές έλπίδες στό χώρο τής μουσικής, δύο παιδιά πού σίγουρα θά έξελιχθούν σέ μεγάλους καλλιτέχνες. Ο Καβάκος είναι ένα πολύ σεμνό καί άξιόλογο παιδί, όπως δισπιστώσαμε σέ μιά συζήτηση πού είχαμε μαζί του, είναι ένας νέος άξιοζήλευτος, γιά πολλούς λόγους, ένας καλλιτέχνης πού άντιμετωπίζει τή δουλειά του καί τά μέλλον του πολύ σωστά.

Πρωτοάρχιοε νά μαθαίνει θιολί στά πέντε του χρόνια, μέ δάσκαλο τόν πατέρα του, πού είναι έπίσης θιολονίστας, μέλος τής κρατικής όρχήστρας Αθηνών. Σέ ήλικία 10 χρόνων, ό Καβάκος, πήγε στήν τάξη τού μαέστρου καί παιδαγωγού κ. Καφαντάρη, στό «Ελληνικό Ωδείο» Αθηνών καί έκεί έξακολουθεί νά σπουδάζει άκόμη. Τά δύο - τρία τελευταία χρόνια έχει πάρει ύποτροφία καί δικαίως. Ας σημειωθεί, ότι ό κ. Καφαντάρης, έχει θγάλει καί πολλούς άλλους άξιόλογους θιολονίστες. Τώρα, μετά τό πέρας τών σπουδών του στήν Ελλάδα, κοί άφού θγάλει τό λύκειο, (έφέτος είναι ή δεύτερη τάξη τού λυκείου) ό Λεωνίδας σκοπεύει νά συνεχίσει τίς σπουδες του στό έξωτερικό, προτιμώντας τήν Αμερική ή τή Σοθιετική Ενωση.

Μεταφέρουμε παρακάτω τή σύντομη συναμιλία πού είχαμε μέ τά νεαρό θιολονίστα.

Σχολείο καί τέχνη

Γιά όσους ύποστηρίζουν ότι ή δουλειά στό σχολείο είναι πολύ φορτωμένη, ό Λεωνίδας Καβάκος είναι μιά άπάντηση γιά τό άντίθετο. Τόν ρωτήσαμε:

–Πώς καταφέρνεις καί συνδυάζεις τό σχολείο

Ο Λεωνίδας Καβάκος σέ μιά από τις συναυλίες του έδωσε στη Θεσσαλονίκη καί κατέπληξε τό κοινό.

σάν τού Μπετόθεν, γιά παράδειγμα;

–Είμαι άκόμη πολύ νέος καί δέν έχω καιρό νά πλουτίσω τό ρεπερτόριό μου. Τώρα μέ τόν καιρό θά έπιδοθώ καί σέ άλλα κοντσέρτα καί θά πλουτίσω τό ρεπερτόριό μου. Αλλωστε, τά κοντσέρτα πού θά παίξω στή Θεσσαλονίκη καί κατέπληξε τό κοινό.

Ηρώδειο μέ τήν όρχήστρα τής ραδιοφωνίας, θά έρμηνεύσω τό κοντσέρτο γιά θιολί τού Σιμπέλιους.

Μιά ζωή άσκητική

Τό πρόθλημα είναι γιά ένα νέο καλλιτέχνη - άλλά καί γιά όλους τούς καλλιτέχνες - πόσο πρέπει νά τούς όπορροφάει τό όργανο καί πόσο πρέπει νά καταγίνονται μέ μιά εύρύτερη μόρφωση καί καλλιέργεια. Ρωτήσαμε τόν Καθάκο:

–Είναι φυσικό τό θιολί νά σέ άπορροφά πολύ,

–Τί σκοπεύεις γιά τό μέλλον, όταν τελειώσεις τίς έδώ σπουδές σου ή καί νωρίτερα;

–Θέλω νά συνεχίσω τίς σπουδές μου στήν Αμερική ή στή Σοθιετική Ενωση. Τό 1985 θά πάω στή Φινλανδία καί θά πάρω μέρος στό διαγωνισμό Σιμπέλιους. Αν διακριθεί έκεί κανείς, έκτός άπό τό κάποιο χρηματικό θραθείο, έχει καί τό πλεονέκτημα ότι τού δημιουργείται αύτόματα μιά καριέρα.

–Πού άλλου έχεις παίξει ώς τώρα;

–Εχω παίξει πρίν λίγο μέ τήν όρχήστρα τής ραδιοφωνίας καί μέ τήν κρατική όρχήστρα Αθηνών, τά κοντσέρτο τού Παγκανίνι καί στίς δύο περιπτώσεις. Επίσης τά τρία τελευταία χρόνια μετέχω στήν όρχήστρα νέων τής ΕΟΚ. Η συμμετοχή στήν όρχήστρα αύτή είναι τιμητική. Αλλά είναι καί πολύ σημαντική γιά έναν νέο καλλιτέχνη γιατί έχει τήν εύκαιρία νά παίξει κάτω άπό τούς μεγαλύτερους σύγχρονους μαέστρους καί δίπλα σέ πολύ καλούς μουσικούς.

Παίζοντας Παγκανίνι

Ο Λεωνίδας Καθάκος έξέπληξε μέ τήν άπόδοσή του στό κοντσέρτο τού Παγκανίνι, έξέπληξε κυρίως μέ τή δεξιοτεχνία του καί τήν άνεσή του σέ μιά σύνθεση πού έχει γραφεί άπό έναν δαιμόνιο θιρτουόζο καί παύ άπαιτεί τίς ίδιες μέ κείνον ικανότητες γιά τή σωστή του άπόδοση.

–Ηθελα νά σέ ρωτήσω γιατί διάλεξες τό κοντσέρτο τού Παγκανίνι; Λόγω δεξιοτεχνίας ή γιά κάτι άλλο;

–Τόν Παγκανίνι τά διόλεξα καί λόγω τής ήλικίας μου, άλλά καί γιατί είναι μιά δυναμική καί δύσκολη σύνθεση. Επειδή τώρα

χουν δύο άπόψεις. Η μία ύποστηρίζει ότι πρέπει νά διαθάζει κανείς συνέχεια, πολλές ώρες. Λένε ότι ό Κόγκαν μελετούσε θιολί περίπου 15 ώρες τήν ήμέρα άλλά άρρώστησε. Η άλλη άποψη είναι ότι πρέπει νά μελετάς τό πολύ 4–5 ώρες καί τό ύπόλοιπο χρόνο νά τόν άφιερώνεις στά θιβλία, στή ζωγραφική, στόν άθλητισμό. Εγώ δέν μπορώ νά πώ τίποτε άκόμη πάνω σ' αύτά τό ζήτημα γιατί έχω, παράλληλα μέ τό θιολί, τό σχολείο μου.

–Πάνω στό ίδιο θέμα:

άοκητική. Τό μόνο πράγμα πού πρέπει νά σέ άπασχολεί πρώτο είναι ή μουσική. Μόνο έφ' όσον μένει έλεύθερος χρόνος μπορεί νά άσχοληθεί καί μέ άλλα πράγματα.

–Είναι σωστή αύτή ή άποψη;

–Πάνω σ' αύτό τό θέμα υπάρχουν πολλές απόψεις. Η μία υποστηρίζει ότι πρέπει νά διαθάζει κανείς συνέχεια, πολλές ώρες. Λένε ότι ό Κόγκαν μελετούσε θιολί περίπου 15 ώρες τήν ήμέρα άλλά άρρώστησε. Η άλλη άποψη είναι ότι πρέπει νά μελετάς τό πολύ 4–5 ώρες καί τό ύπόλοιπο χρόνο νά τόν άφιερώνεις στά θιβλία, στή ζωγραφική, στόν άθλητισμό. Εγώ δέν μπορώ νά πώ τίποτε άκόμη πάνω σ' αύτά τό ζήτημα γιατί έχω, παράλληλα μέ τό θιολί, τό σχολείο μου.

–Πάνω στό ίδιο θέμα:

ότι είναι μιά σοφή ρήση. Χρειάζεται ό σωστός συνδυασμός. Βέθαια, τό ταλέντο είναι άπαραίτητο, άλλά δέν φτάνει μόνο του. Χρειάζεται πολλή δουλειά.

–Πιστεύεις ότι είσαι αύτό πού λένε, ένα «παιδί - θαύμα»;

–Δέν είμαι παιδί θαύμα. Αύτό πού παρουσιάζω σήμερα, είναι γιατί έχω κάνει σωστή ύλη μέ τό δάσκαλό μου καί έχω δημιουργήσει σωστή ύποδομή. Νομίζω ότι άξιοποιώ τό ταλέντο μου.

–Τί όνειρεύεσαι γιά τό μέλλον σου καί τήν καριέρα σου;

–Θέλω νά κάνω καριέρα στά έξωτερικό. Εξω ύπάρχει πολύ περισσότερο ένδιαφέρον γιά τή μουσική καί τούς μουσικούς. Εδώ έχουμε λίγες όρχήστρες, άλλά καί έπί πλέον τό κοινό δέν θά έλθει νά σέ άκούσει πάνω άπό τρείς φορές. Στό έξωτερικό έρχοντοι καί σέ άκούν συνέχεια.

–Τί σέ συγκινεί περισσότερο στή μελλοντική σου καριέρα: τό ότι θά κερδίσεις χρήματα, τό ότι θά γίνεις διάσημος ή κάτι άλλο;

–Η μουσική είναι πάνω άπ' ότιδήποτε άλλο. Μέ τή μουσική συνδυάζει κανείς τήν ψυχαγωγία (γιατί εύχαριστιέται πού παίζει), άλλά καί τή δουλειά. Τά χρήματα έρχονται σέ δεύτερη μοίρα, όσο κι άν είναι άπαραίτητα, άκάμη καί γιά ν' άγοράσεις ένα καλό όργανο ή γιά νά τό συντηρήσεις.

–Θά ήθελες νά προσθέσεις τίποτε άλλο πάνω σ' αύτό ή σέ άλλο θέμα;

–Ηθελα νά πώς ότι γιά τό διαγωνισμό Σιμπέλιους, ύπάρχει θέμα όργάνου. Το θιολί μέ τό όποιο θά παίξω έγώ, είναι καλό, άλλά δέν είναι άριστο. Οί ξένοι θά έλθουν νά παίξουν μέ καλύτερα όργανα. Θά πρέπει νά ύπάρξει κάποια θοήθεια τού κράτους σ' αύτό τά θέμα. Ενα πολύ καλό θιολί στοιχίζει περίπου πέντε έκατομμύρια δραχμές. Πώς νά τό άγοράσει κανείς;

Νά άκόμη ένα πράθλημα τής μουσικής ζωής τής Ελλάδας. Οί μουσικοί δέν έχουν τά άργανα πού χρειάζονται. Είναι γνωστό, πώς καί οί μουσικοί τών κρατικών όρχηστρών έχουν τά δικά τους όργανα, τά συντηρούν καί τά έπισκευάζουν μόνοι τους. Σέ μιά χώρα πού ύπάρχει μόνα ένα κρατικό ώδείο, πού ή μουσική παιδεία είναι

Μιά σκηνή άπό τήν παράσταση τού έργου «Τό πανηγύρι» μέ τούς Γιώργο Βελέντζα καί Λέτα Πασχούλα

Θεατρικές παραστάσεις

Κεχαΐδη, «Τό πανηγύρι» άπό τό θέατρο Θράκης τού ΚΘΒΕ

Είκοσι χρόνια πρίν, τό «Πανηγύρι» τού Κεχαΐδη ήταν ένα καλλιτεχνικό γεγονός, καθώς παρουσιάζονταν άπό τό θέατρο Τέχνης, μετά άπό μονόπρακτα τού ίδιου συγγραφέα, σ' ένα κλίμα ποιητικά. Σήμερα τό ίδιο έργο δίνεται καί θλέπεται μέ τήν άπόσταση τών είκοσι χρόνων πού μεσολάθησαν καί πού πείθουν πώς ή γραφή καί ό προθληματισμός τού Κεχαΐδη έπιθιώνουν. Ο ίδιος ό συγγραφέας τοποθετεί τό έργο του αύτό σάν μιά ύπόμνηση τής έγκατάλειψης τών άνθρώπων τού θεσσαλικού κάμπου, άφημένους νά θρούν κάποια άνακούφιση οί μέν παλιότεροι στό κρασί, στόν ύπνο καί στό όνειρο, οί δέ νεότεροι στήν φυγή πρός τά άστικά κέντρα, μέ άθέθαιο ώστόσο άποτελέσματα. Ο Κεχαΐδης θλέπει σωστά τό έλληνικό μεταπολεμικό δράμα, τήν φθίνη τής έπαρχίας, τόν ύδροκεφαλισμό τών μεγάλων κέντρων, προθληματίζεται πάνω σ' αύτά (άργότερα θά προθληματιοθεί έντονότερα στό «Τάθλι» καί κυρίως στό «Δάφνες καί πικροδάφνες») άλλά δέν ξεχνάει πώς, πάνω όπ' όλα είναι ποιητής, πώς ή ρίζα του θρίσκεται στόν Λόρκα ή καί στόν δικό μας Περγιάλη καί πώς πάνω άπ' όλα δημιουργεί ένα καλλιτέχνημα. Γιατί είναι φανερό πώς ό Κεχαΐης δέν φιλοδόξησε νά γράψει ούτε ήθογραφία, ούτε κάν ρεαλιστικό έργο προθληματισμού. Τά πρόσωπα τού έργου του αίσθόνονται καί ένεργούν έκ θαθέων, είναι, θέθαια, πάντοτε ύποκείμενα στίς κοινωνικές συνθήκες, άλλά δρούν μέ θάση τίς έσωτερικές τους παρορμήσεις καί μέ τή σοφία (ή τήν πονηριά) πού τούς έχει προσφέρει μιά ζωή πολύπαθη. Υπάρχουν, ίσως, κάποιες όνισότητες στό έργα, κυρίως στήν διαγραφή τών προσώπων, όπου μερικά άπ' αύτά δίνονται άδρά καί πειστικά (όπως ή μητέρα, ό γιός, ή γιαγιά τής νύψης άπό τό Αργος, μέχρι ένα σημείο κι ό πατέρας), ένώ όπό τήν άλλη μεριά

ανάλογη μ' ἐκείνη που ἔκανε ὁ Καραντίνος ὅταν ἀνεβαζε Μπέκετ καὶ Ἐλιοτ πρὶν σχεδόν 20 χρόνια, πού ἔκανε ὁ Κιτσόπουλος θάζοντας ἔργα Τζάους, Θόις, Βίτκιεβιτς, Καμύ, Ἰονέσκο κ.ἀ., ὁ Βολανάκης μέ Κανέτι, Μπρέχτ, Σουρή, ὁ Εὐαγγελάτος μέ Λυμπεράκη, Γκελντερόντ, Ζενέ, Αντάμωφ κ.λ.π., κι ἀργότερα μέ «Ἀμλετ», «Ἐκόθη», ἔργα Κούντερα καὶ Ἀλμπῆ ἡ ἐπάμενη διεύθυνση.

Οἱ παραστάσεις

Τό κακό εἶναι ὅτι καὶ τά ἔργα πού παίχθηκαν, κακοπαίχθηκαν. Ἐτσι οἱ παραστάσεις ἔφταναν τό πολύ στό εὐπρεπές (μονόπρακτα Μπέκετ, «Μπίντερμαν», «Οἶκος εὐγηρίας») ἀλλά τίς πιό πολλές φορές ἤταν μέτριες ἤ κακές (Ἀγνωστος στρατιώτης, Καθημερινές ἱστορίες, μονόπρακτα Βαμπίλοφ, Χάρτινα λουλούδια).

Η ἀπογοήτευση τοῦ κοινοῦ, ἀνεξάρτητα ἀπό ἀριθμούς θεατών, πού δέν ἤταν καί ἀξιοζήλευτοι, ἀν ἐξαιρέσει κανείς τήν «Αὐλή τῶν θαυμάτων», κυκλοφορεῖ στή Θεσσαλονίκη, σέ κάθε συζήτηση, σέ σπίτια στήν ἀγορά.

Αν θά ἤθελε ν' ὁξιολογήσει κανείς τίς παραστάσεις τοῦ χειμώνα, θά ἔπρεπε νά πεῖ ὅτι ἀπό τίς ἀξιολογότερες ἤταν ἡ δουλειά τοῦ Δημήτρη Εξάρχου στόν «Μπίντερμαν» καί τοῦ Παπαϊωάννου στόν «Οἶκο εὐγηρίας», συγκριτικά θέβαια καί ἐμμένοντας στίς κρίσεις πού ἔχουμε διατυπώσει.

Συμπέρασμα: Τό Κ.Θ.Β.Ε. θά πρέπει νά προσέξει πάρα πολύ στούς σκηνοθέτες πού χρησιμοποιεί καί στά ἔργα πού τούς χρησιμοποιεί. Χωρίς νά μπορεί νά ἰεί κανείς ὅτι δέν πρέπει νά χρησιμοποιοῦνται οἱ νέοι, θά πρέπει νά γίνεται ἐπιλογή μεταξύ τῶν ἀξιων νέων, ἐνώ εἶνσι ἀπαραίτητο νά μετακληθοῦν κάποια ὀνόματα μὲ καλλιτεχνικό ἀντίκρισμα. Εἶναι, πραγματικά, κρίμα πού ὁ Βολανόκης δέν ἤρθε τελικά νά σκηνοθετήσει τό «Μπαλκόνι».

Συρρίκνωση

Ενα ἄλλο κακό φαινόμενο τοῦ θεάτρου (τοῦ Κ.Θ.Β.Ε.) εἶναι ἡ συρρίκνωση τῶν ὅραστηριοτήτων. Δέν θά ξαναπούμε γιά τήν κατάργηση τῆς ὅπερας καί τῆς παιδικῆς σκηνῆς (δέν ὀντικαθίστανται ἀπό τό μπαλέτο καί τό κουκλοθέατρο), ἀλλά σημειώνεται μιά μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παράλληλων ἐκδηλώσεων (ὁμιλίες, δημόσιες συζητήσεις, ἑορτασμοί) κι ἀκόμη εἶναι ἀπαράδεκτο ἕνας ὁλόκληρος θεατρικός ὀργανισμός, ὅπως τό θέατρο Ανατολικῆς Μακεδονίας, πού ἀπασχολεῖ πόνω ἀπό 20 ὁτομα καί δαπανά περίπου 25 ἑκατομμύρια δραχμές τό χρόνο, νά παρουσιάζει σέ μιά ὁλόκληρη χειμερινή περίοδο ἕνα πρόγραμμα μονόπρακτων. Κσί, θέβαια, δέν εἶναι «γιά πρώτη φορά» πού τά ἰωλιμάκια τοῦ Κ.Θ.Β.Ε. πηγαίνουν στή Δυτική Μακεδονία, ὥστε νά χρησιμοποιεῖται αὐτό σάν πρόσχημα γιά τό μή ἀνέβασμα ἑνός δεύτερου ἔργου.

Γιά νά φτάσει τό Κρστικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος στά ἀξιοζήλευτα σημεῖο πού εἶχε φτάσει, στό σημεῖο πού τοῦ ἔδινε τό δικαίωμα νά διακηρύσσει ὅτι πρωτοπορεῖ, χρειάστηκαν πολλοί κόποι καί πολλές προσπόθειες πολλῶν ἀνθρώπων. Εἶναι κρίμα νά πάει πρός τά πίσω...

Ν.Μ.

Κυρίως μέ κωμωδίες

ΟΙ ΑΘΗΝΑΪΚΟΙ ΘΙΑΣΟΙ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

Βουγιουκλάκη, Αναλυτή, Βουτσάς, Καρράς, Πάντζας

Μετά ἀπό ἕνα δεκαήμερο, ἔρχεται τό Πάσχα καί μαζί μ' αὐτό, ὅπως κάθε χρόνο, ἔρχανται καί αἱ ἀθηναϊκοί θίασοι, κατά κύματα. Γιατί πραγματικά κάποιοι ἀρχίζουν ἀνήμερα τοῦ Πάσχα, ἀλλά καί ἄλλοι θά ἀκολουθήσουν τόν Μάϊο

Αλλά γιά νά ἀρχίσουμε ἀπό τό Πάσχα, στόν κινηματογράφο «Ράδιο Σίτυ» θά ἐγκατασταθεῖ ὁ θίοσος τῆς Αλίκης Βουγιουκλάκη, πού θά παρουσιάσει τήν ἀθηναϊκή ἐπιτυχία της «Βίκτωρ - Βικτώρια». Στόν θίασο μετέχουν, ἐκτός τῶν ἄλλων ὁ Βλάσης Μπονάτσος καί ὁ Ηλίας Λογοθέτης.

Εξ ὄλλου, στό θέστρο «Αὐλαία» ἡ Κάκια Αναλυτή, ὁ Κώστας Ρηγόπουλος καί οἱ συνεργάτες τους θά παρουσιάσουν τήν κωμωδία «Σαριμαρί», πού ἀποτελεῖ ἕνα ἔργο εὐχάριστο γύρω ἀπό τήν συζυγική ἀπιστία.

Στό θέατρο Χατζήκου, θά ἔχουμε ἕναν ἄλλο θίασο κωμωδίας, μέ τόν Γιώργο Πάντζα, τήν Ελένη Ερήμου καί τόν Ερρίκο Μπριόλα, πού θά παρουσιάσουν τό ἔργο «Νύχτα γόμου γιό τρεῖς».

Τέλος, πάλι τό Πάσχα, στό κινηματογράφο θέατρο «Ανατόλια» θά παίζεται ἡ κωμωδία «Τό ἔλα νά δεῖς», μέ πρωταγωνιστή τόν Κώστα Βουτσά, πού ἔχει μαζί του τήν Ελενα Ναθαναήλ, τόν Κώστα Καρρά, τήν Μπέτυ Μοσχονά καί ἄλλους.

Μετά ἀπό αὐτή τήν πρώτη σειρά θιάσων τῆς Αθήνας, θά ἀκολουθήσει καί δεύτερη. Ετσι στό θέατρο Χατζήκου θά ἔλθει ἡ Γωγώ Αντζολετάκη γιό νά παρουσιάσει τό «Χαμάμ γυναικών», μέ τό θίασό της. Επίσης, στό «Αθήναιον» θά ἔλθει ὁ θίασος Φωτόπουλου, Βέρας Κρούσκα, Χρήστου Βαλαθανίδη, Λαζόπουλου καί ἄλλων γιά νά παρουσιάσει τήν ἐπιθεώρηση «Τοῦ ΠΑΣΟΚ τους τό χσθά».

Εξ ἄλλου τόν Ιούνιο ἐγκαινιάζει τίς καλοκαιρινές παραστόσεις στήν θερινή «Αὐλαία» τό θέατρο Κσισαριανής, μέ τό ἔργο «Μπάμ τριαλαλό», πού θαείζεται σέ κείμενο τοῦ Βολεντίν καί ἔχει σκηνοθετηθεῖ ὁπό τόν Γιώργο Μαρίνο.

Φαινόμενα τῆς νεότερης τέχνης

Η χρησιμοποίηση τῶν μαθηματικῶν στήν σύγχρονη μουσική σύνθεση

Οπως τήν τοποθετεί ὁ κ. Αθανασιάδης πρόεδρος τοῦ «Μακεδονικοῦ Ωδείου»

Τήν περασμένη Τετάρτη δώσαμε μερικά σημεῖα ἀπό τήν ἐνδιαφέρουσα ὁμιλία τοῦ κ. Αθανασιάδη, προέδρου τοῦ «Μακεδονικοῦ Ωδείου», γιά τήν μουσική τοῦ αἰώνα μας, ἀπό ἱστορική καί πολιτική ἀποψη. Σήμερα συμπληρώνουμε τά στοιχεῖα μέ μερικές οὐσιώδεις περικοπές τῆς ὁμιλίας αὐτῆς.

Αφοῦ ἀναφέρθηκε ὁ ὁμιλητής σέ ἔργα δημιουργῶν ὁπως ὁ Νταλλαπίκολα, ὁ Μέσσιαν, ὁ Νόνο, ὁ Μπέργκ, δίνοντας παραδείγματα καί διευκρινίζοντας τά οὐσιαστικά στοιχεῖα τῆς προσφορᾶς τους προχώρησε σέ μιά ἀνάλυση τῆς σημασίας τῶν μαθηματικῶν στήν σύγχρονη μουσικη. Εἶπε μεταξύ ἄλλων:

Η αὐστηρή ἀργάνωση τοῦ σειραϊσμοῦ καί ἡ ποικιλομορφία τῶν σειραϊκῶν παραλλαγῶν μέ τήν τεχνική τῆς ἀντιμετάθεσης δημιουργεῖ ἕνα οὐνολο 479.001.600 πιθανοτήτων, πού ἀν ἕνας συνθέτης χρησιμοποιήσει στά πλαίσια τῶν συμβατικῶν ἀνθρωπίνων πνευματικῶν δυνατοτήτων 100 πιθανότητες τήν ἑβδομάδα, θά χρειαζόταν 100.000 χρόνια γιά νά ἐξαντλήσει τίς 479.001.600 πιθανότητες. Ο προθληματισμός αὐτός, σέ συνδυασμό μέ τήν ἀντικειμενική αἰσθητική τάξη τῆς ἐπιστημονικῆς προσέγγισης τῆς μουσικῆς, δημιουργαύν τήν ἀναγκαιότητα τῆς χρησιμοποίησης τῆς ἐπιστήμης τῶν ἀριθμῶν στή δομική ὀργάνωση τῆς μουσικῆς, πού ἀν καί ὁ προθληματισμός εἶναι πρόσφατος, ἡ φιλοσοφία τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν μαθηματικῶν εἶναι παλαιά καί, ἀπως ἤδη ἀναφέρθηκε, ἐντοπίζεται στήν φιλοσοφία ἀρχαίων μουσικῶν πολιτισμῶν.

Η ἐπιστήμη τῶν ἀριθμῶν

Η χρησιμοποίηση αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης τῶν ἀριθμῶν σκοπεύει νά συστηματοποιήσει κάτω ἀπό μιά κοινή ἀντικειμενική θάση τήν ποικιλομορφία τῶν παραλλογῶν. Ο Μπρίντλ παραλληλίζει αὐτή τή διαδικασία, λέγοντος παραστατικά πώς «τά κινέζικα ἐστιατόρια ἔχουν ὑπερθολικά πλούσιες λίστες φαγητῶν, ἀλλά ἡ ἐξέταση τῶν θασικῶν συστατικών τους δείχνει ὁτι αὐτά εἶναι πολύ λίγα, ἐνώ οἱ ἀντιμεταθέσεις εἶναι πολλές». Εστω ὁ δυνατός ἀριθμός τῶν ἀντιμεταθέσεων αὐξάνει ἀστρονομικά, ἀνάλογα μέ τόν ἀριθμό τῶν συστατικῶν στοιχείων, ὥστε δύο συστατικά στοιχεία ἔχουν δύο ἀντιμετοθέσεις, τρία ἔχουν ἑξί, τέσσερα ἔχουν εἴκοσιτέσσερις, πέντε ἔχουν 120 κ.ο.κ.

Η πρώτη μαθηματική ἀναφορά στή μουσική ἀνιχνεύεται ἤδη τό 1925 στή Αυρική σουΐτα τοῦ Αλμπαν Μπέργκ, ὁπου ὁ συνθέτης στηρίζει τή δομή τοῦ ἔργου του στόν μαγικό ἀριθμό 23 πού προσδιορίζει τά μέγεθος τῶν κινήσεων τίς ἐνδείξεις τοῦ μετρονόμου, ἀκόμη καί σέ μερικά σημεῖα τόν ἀριθμά τῶν φθόγγων τῶν συγχορδιών. Ηδη ἀπό τάν ἀρχαίο ἑλληνικά μουσικό πολιτισμά εἶχε καθιερωθεί πώς ἡ ἀναλογία τῆς χρυσῆς τομῆς ἀποτελοῦσε τό κλειδί τοῦ μυστηρίου τῶν τεχνῶν καί ἔγινε ἀνάλογη ἀξιολόγηση τῆς ἀναλογίας αὐτῆς στήν ἀρχιτεκτονική.

Στή μουσική θρίσκουμε γιά πρώτη φορά ἐφαρμογή τῶν ἀναλογιών τῆς χρυσῆς τομῆς στά ἔργα τοῦ Τζών Καίητζ «Κατασκευή ἀπό μέταλλο» καί

Σύγχρονοι ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς συνθέτες τῶν τελευταίων δεκαετιών

«Μουσική τῶν ἀλλαγών» (1951) ὁπου τά μέτρα ἀποτελοῦν μιά τετραγωνική ρίζα, ὥστε οἱ μεγαλύτερες ἀξίες νά ἔχουν τήν ἴδια σχέση μέ τό σύνολο πού ἔχουν οἱ μικρές μέ τίς μεγαλύτερες.

Καί ἄλλη ἀριθμητική

Αλλά καί στήν ἀνάπτυξη τῶν μαθηματικῶν τάσεων τῆς μουσικῆς εἶναι ἡ θέση τῆς μαχόμενης πολιτικά τέχνης. Ετσι ὁ Λ. Νόνο στό ἔργο του «Ιλ κάντο σοπρέζο» χρησιμοποιεί τήν φιλοσοφία διαδοχῆς τῶν σειρῶν τοῦ Φιμπονάτσι κατά τήν ὁποία κάθε διάρκεια ἔχει τά σύνολο τῶν δύο προηγουμένων δίνοντας τήν ἀριθμητική σειρά: 1, 2, 3, 5, 8, 8, 13, 8, 5, 3, 2, 1. Στήν περαιτέρω ἐφαρμογή τῶν μαθηματικῶν στή μουαικ θά πρέπει νά ἀναφερθοῦν ἡ ἐκμετάλλευση τῶν τριγωνικῶν ἀριθμῶν καί τῶν πιθανοτήτων, παραδείγματος χάριν μέ συσχετίσεις τοῦ τριγώνου τοῦ Πασκάλ στό ἔργο τοῦ Ξενάκη, ἡ συσχέτιση τῆς διάρκειας μέ τήν ἀριθμητική ἐκφραση τῆς συχνάτητας σέ ἑκατοστά ἀνά δευτερόλεπτο σέ ἔργα τοῦ Στοιχάουζεν, ἡ χρήση τῶν λογαριθμικῶν σειρῶν καί τέλος ἡ χρησιμοποίηση τῆς ἀλεατορικῆς μετατροπικῆς φόρμουλας τοῦ Γκότφιντ Μικαελ Καίνιγκ.

Τά ἀπροσδιόριστα στοιχεῖα

Συνεχίζοντας τήν ὁμιλία του ὁ κ. Αθανασιάδης εἶπε σέ ἕνα ἄλλο σημεῖο:

Η εἰσαγωγή ἀπροσδιαρίστων ἢ τυχαίων στοιχείων στή μουσική φαίνεται νά ἀποτελεῖ ἕναν ἀντίλογο στήν αὐστηρότητα τοῦ σειραϊσμοῦ καί ἀναπτύσσεται ἀρχικά στήν Αμερική στή διάκεια τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 ἀπά τούς Τζών Καίητζ, Μόρτον Φέλντμαν, Ηρλ Μπράουν, Χάρρυ Πάρτε καί Κρίστιαν Γουόλφ, ἐνώ ἡ Εὐρώπη θρισκόταν στόν ὁλοκληρωτικό σειραϊσμό.

Η εἰσαγωγή αὐτή τῶν ἀπροσδιόριστων στοιχείων στή μουσική σύνθεση πού οἱ πολέμιοι τῆς σύγχρονης μουσικῆς χαρακτηρίζουν σάν αὐθαιρεσία, θά τολμούσα νά πώ πώς ἀποτελεῖ μιά λειτουργική ἀναγκαιότητα τῆς δυναμικά ἐξελισσόμενης μουσικῆς τέχνης, πού ἡ ὁλοκλήρωσή της θά πραγματοποιηθεῖ κάτω ἀπό τίς εἰδικές συνθήκες τῆς παρουσίασής της. Ετσι ἡ τέχνη δέν ἀποτελεῖ μιά στατική ὑποκειμενική ἐφεύρεση τοῦ δημιουργοῦ, ἀλλά ἔχει παγκόσμια δυναμικά ἐξελισσόμενο μήνυμα κάτω ἀπά τήν ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα τῆς ἐπιστήμης.

Η νεώτερη μουσική

Σέ ἄλλο σημεῖο τῆς ὁμιλίας του ὁ κ. Αθανασιάδης ἀναφέρθηκε στήν ἐμπνευση τῶν πολύ νέων συνθετών ἀπά γεγονότα συνταρακτικά τῶν τελευταίων δεκαετιῶν ὁπως ὁ πόλεμος τοῦ Βιετνάμ, ἡ ἐπανάσταση στήν Κούθα, οἱ ἐξελίξεις στήν Αφρική, ἡ δολοφονία τοῦ Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ καί ἄλλα, καί κατέληξε:

Κάτω λοιπόν ἀπά αὐτή τήν ὀναγκαιότητα ἡ μουσική τοῦ καιροῦ μας ἐγινε ζωντανή καί μοχόμενη μορφή τῆς κοινωνικῆς συνείδησης, πού ἄλλαξε μπορώ νά πώ τά ἤθη τῆς ἀριστοκρατικῆς μουσικῆς καί τῆς στενῆς παρελθοντολογίας καί ἀγκάλιασε τό ἄτομο καί τούς προθληματισμούς του στό δυναμικά ἐξελισσόμενο ρόλα τῆς σύγχρονης ἱστορικῆς καί κοινωνικῆς πραγματικότητας, μιάς πραγματικότητας πού φαίνεται ὁδιόφορη γιά τά ὁριστοκρατικά μενουέτα τοῦ κλασικισμοῦ, τά παθητικά θάλς καί νυχτερινά τοῦ ρομαντισμοῦ καί τούς πριγκιπικούς ἔρωτες μέ τά σπαθιά καί τά λουλούδια τῆς ὅπερας, καθ' ὅτι ἡ μουσική αὐτή στό μεγαλύτερο μέρος της ἀντιπροσώπευε τήν πολυτέλεια τῆς εὐημερίας μιάς ὁριομένης κοινωνικής τάξης, πού σήμερα ἐξέλιπε, ἐνώ ἐμεινε ἡ μουσική της νά κατευθύνει ἀκόμη καί σήμερα, τουλάχιστο στή χώρα μος, τό μέτρο τῶν συναισθηματικών ἀντιδράσεων καί αἰσθητικών εὐαισθησιών, ἐνώ οἱ ἄλλες χώρες ἔχουν γευτεί σ' ὁλη τους τή μεγαλοπρέπεια τούς καρπούς τῆς σύγχρονης μουσικῆς.

Τό ξένο ποίημα

ΖΥΛ ΣΟΥΠΕΡΒΙΕΛ

ΤΑΞΙΔΕΥΤΗ, ΤΑΞΙΔΕΥΤΗ

Ταξιδευτή, ταξιδευτή, ὑποτόξου στήν ἐπιστροφή
Μή ψάχνεις μέσα σου νά βρεῖς θέση γι' ἄλλους ἀνθρώπους
Κι ἀν τ'ὀνειρό σου θέριεψε πάνω σέ χίλιους τόπους
Στό φράχτη τόν καινούργιο του ἀφησ'το νά ξεκουραστεί.
Στόσου μακριά ἀπ' τού ὁρίζοντα τή λάμψη πού σέ κυριαρχεί
ν' ἀκούσεις κάποτε κι ἐσύ τή ζώσα ἀνατρίχιλα
Πού νιώθει μές στήν κοῦπα ἀπό τά πράσινά της φύλλα
Η φοινικιά, ὁπως γέρνει στῆς ψυχῆς σου τήν πηγή!

(Μετφρση Τάσου Κόρφη)

Τό ἑλληνικό ποίημα

Χρ. Βαλαβανίδης

Οργανο

Ως πότε
θά χτυπά στίς φλέβες
τό αἷμα;
Ως πότε θό φωνάζω
τό ὀνομά Σου;
Θά φεύγει λσιπάν
ἡ ζωή μου,
θό ξανόρχεται;
ξύλο
σεντόνι
γαλάζια νύχτα
πρός τό πάνω